

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ Юрій БІДЗІЛЯ

«*07*» *листопада* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ МЕДІАРИТОРИКИ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	06 Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Освітня програма	Журналістика
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Основи медіариторики**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **06 Журналістика** спеціальності **061 Журналістика** освітньої програми «**Журналістика**».

Розробник: *Шаповалова Галина Валентинівна*, кандидат філологічних наук, доцент кафедри журналістики ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні **кафедри журналістики**

Протокол № 12 від 27 червня 2024 року

Завідувач кафедри Євген СОЛОМІН

Схвалено науково-методичною комісією **філологічного факультету**.

Протокол № 9 від 28 червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії Галина ШКУРКО

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	4-й	4-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 4	7-й	7-й
	Лекції:	
	22 год.	8 год.
	Практичні (семінарські):	
	-	-
Вид підсумкового контролю: іспит	Лабораторні:	
	38 год.	10 год.
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	60 год.	102 год. год.

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Основи медіариторики» – дати здобувачам знання про історію й теорію ораторського мистецтва, специфіку публічного мовлення у зв'язку з традиційними й новітніми прийомами риторики, з'ясувати ефективні методи подання соціально значущого змісту в журналістській практиці, навчити готувати й виголошувати промови різного типу, ефективно застосовувати риторичні ресурси у професійній журналістській діяльності, формувати переконливі повідомлення та аналізувати риторичні стратегії в сучасному медійному просторі.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціальнокомунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК02. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.

Спеціальні компетентності:

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

СК08. Здатність використовувати різні методи пошуку, оброблення та аналізу різноманітної інформації, будувати та розвивати логічні аргументи з чітким формулюванням висновків щодо них.

СК14. Здатність критично оцінювати свій та чужий інформаційний продукт, інформаційну діяльність загалом.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Основи медіариторики» є опанування таких навчальних дисциплін освітньої програми:

ОК12 Медіатекстознавство

ОК16 Теорія і практика тележурналістики

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми вивчення дисципліни «Основи медіариторики» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПР):

Програмні результати навчання	Шифр ПР
Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.	ПР02
Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.	ПР03

Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.	ПР11
Створювати грамотний медіапродукт на задану тему, визначеного жанру, з урахуванням каналу поширення чи платформи оприлюднення.	ПР15

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Основи медіариторики**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПР
Здобувач вищої освіти ефективно застосовує риторичні знання в журналістській діяльності, створює інформаційний медіапродукт, зокрема медіатексти усної форми реалізації, аналізує їх з погляду доречності й правильності застосованих риторичних прийомів.	ПР02
Уміє аналізувати й критично оцінювати свій та чужий аудіовізуальний, мультимедійний журналістський продукт, створений індивідуально або колективно.	ПР03
Вільно володіє українською літературною мовою, ефективно її використовує в усіх видах журналістської діяльності та професійного спілкування.	ПР11
Має навички ефективного використання риторичних прийомів у процесі створення професійного журналістського продукту для аудіовізуальних, онлайн-медіа відповідно до теми, комунікативної мети, жанрової належності, аудиторного спрямування тощо.	ПР15

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни «**Основи медіариторики**» є: іспит, модульна контрольна, поточне оцінювання на заняттях, яке включає усну чи письмову відповідь, творчі завдання на вироблення навичок публічного мовлення у журналістській практиці, презентації, тестування, участь у дискусіях.

У процесі вивчення дисципліни використовуються такі методи: 1) *традиційні*: вербальні (лекція, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), візуальні (ілюстрування, демонстрування, метод самостійного спостереження студента), практичні (практичні роботи), загальнонаукові (аналітико-синтетичний метод, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення); 2) *інтерактивні методи* (групові проекти, дискусії).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усна або письмова, що включає: усне опитування, практичні творчі роботи, презентації, онлайнове тестування, участь у дискусіях.

Форма модульного контролю: тестові завдання на освітній платформі Moodle <https://moodle.uzhnu.edu.ua> (I модуль), публічний виступ (II модуль).

Форма підсумкового семестрового контролю: усний іспит, оцінка за який може бути підсумковим рейтинговим балом студента за навчання упродовж семестру, що включає бали за роботу на практичних заняттях, виконання творчих завдань і за модульні контрольні роботи. Сума балів за всі види робіт визначається в межах 100 балів.

Оцінювання здобувачів вищої освіти також передбачає врахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання в Державному вищому

навчальному закладі «Ужгородський національний університет» результатів навчання, здобутих у неформальній освіті» (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22966>).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
5	15	5	10	10	10	5		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота						Модульна контрольна робота	Сума
T8	T9	T10	T11	T12	T13	40	100
15	5	10	10	10	10		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Лабораторні заняття	7	55	10	60
Модульний контроль	1	40	1	40
Неформальна освіта на онлайн-платформах (запропоновано курс «Українська мова: основи успішної комунікації» https://lnu.edu.ua/bezkoshtovnyy-onlayn-kurs-ukrainska-mova-osnovy-u-spishnoi-komunikatsii/)	1	5		
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульного контролю

Критерії оцінювання

Максимальна оцінка – 40 балів за тести різного рівня складності.

Тестування здійснюється на сайті електронного навчання УжНУ: <https://moodle.uzhnu.edu.ua>

Критерії оцінювання промови

Оцінку «відмінно» (36–40, А) заслуговує здобувач, промова якого має вдалу змістову складову (характеризується актуальністю, глибоким і творчим розкриттям теми, аргументованістю суджень, опертям на факти), чітку композицію (оптимальне співвідношення

вступу, основної частини й завершення; логічність і послідовність у викладенні теми); демонструє ораторську майстерність (дотримання техніки й культури мовлення, взаємодію з аудиторією, уміння триматися перед слухачами, оптимальне використання невербальних засобів); супроводжується якісною й доречною візуальною складовою (презентацією, відео, іншими матеріалами); відповідає етичним нормам і часовому регламенту.

Оцінку «добре» (33–35, В) заслуговує здобувач, промова якого має вдалу змістову складову (характеризується актуальністю, глибоким розкриттям теми, аргументованістю суджень, опертям на факти), чітку композицію (оптимальне співвідношення вступу, основної частини й завершення; логічність і послідовність у викладенні теми); демонструє ораторську майстерність (дотримання техніки й культури мовлення, взаємодію з аудиторією, уміння триматися перед слухачами, оптимальне використання невербальних засобів); супроводжується якісною й доречною візуальною складовою (презентацією, відео, іншими матеріалами); відповідає етичним нормам і часовому регламенту; під час виступу студент припускається незначних формальних неточностей.

Оцінку «добре» (30–34, С) заслуговує здобувач, промова якого має добру змістову складову (характеризується актуальністю, належним розкриттям теми, аргументованістю суджень, опертям на факти), загалом належну композицію (з неістотними порушеннями співвідношення вступу, основної частини й завершення; логічність і послідовність у викладенні теми); у цілому демонструє ораторську майстерність (дотримання техніки й культури мовлення, взаємодію з аудиторією, уміння триматися перед слухачами, використання невербальних засобів); супроводжується якісною й доречною візуальною складовою (презентацією, відео, іншими матеріалами); відповідає етичним нормам і часовому регламенту; під час виступу студент припускається незначних мовленнєвих помилок, виявляє легке хвилювання.

Оцінку «задовільно» (25–29, D) заслуговує здобувач, промова якого має недосконалу змістову складову (характеризується актуальністю, розкриттям теми, недостатньою аргументованістю суджень) й композицію (з порушеннями співвідношення вступу, основної частини й завершення; логічність і послідовність у викладенні теми); загалом демонструє ораторські навички (дотримання основних положень техніки й культури мовлення, взаємодію з аудиторією, використання невербальних засобів); супроводжується візуальною складовою (презентацією, відео, іншими матеріалами); відповідає етичним нормам; виявляє незначні відхилення від часового регламенту; під час виступу студент припускається мовленнєвих помилок, виявляє хвилювання.

Оцінку «задовільно» (20–24, E) заслуговує здобувач, промова якого має недосконалу змістову складову (характеризується актуальністю, проте частковим розкриттям теми, недостатньою аргументованістю суджень) й композицію (з порушеннями співвідношення структурних частин, а також логічності й послідовності у викладенні теми); демонструє певні ораторські навички (дотримання основних положень техніки й культури мовлення, слабку взаємодію з аудиторією, використання невербальних засобів); супроводжується примітивною візуальною складовою (презентацією, відео, іншими матеріалами); виявляє відхилення від часового регламенту; під час виступу студент припускається мовленнєвих помилок, плутає факти, невпевнено тримається перед слухачами.

Оцінку «незадовільно» (14–20, FX) заслуговує здобувач, промова якого має значні змістові (брак актуальності, нерозкриття теми, неаргументованість суджень) та композиційні (диспропорцію структурних частин, алогічність і непослідовність у викладенні теми) недоліки; демонструє недостатньо розвинені ораторські навички; під час виступу студент лише частково

дотримується техніки й культури мовлення, слабо взаємодіє з аудиторією, невпевнено тримається перед слухачами.

Оцінку «незадовільно» (0–13, F) заслугоує здобувач, промова якого має серйозні змістові (брак актуальності, нерозкриття теми, неаргументованість суджень) та композиційні (диспропорцію структурних частин, алогічність і непослідовність у викладенні теми) недоліки; не демонструє ораторських навичок; під час виступу студент не дотримується техніки й культури мовлення, не взаємодіє з аудиторією, не вміє триматися перед слухачами, порушує часовий регламент.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумкове оцінювання здійснюється на основі двох модульних контролів та інших видів робіт, передбачених робочою програмою.

Якщо здобувач у підсумку набрав 60 і більше балів, то іспит може бути виставлений за результатами поточного оцінювання та модульного контролю. Якщо ж він бажає поліпшити свою оцінку, то складає іспит за всією програмою навчальної дисципліни.

Оцінку «відмінно» (90–100, A) заслугоує здобувач, який всебічно, системно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; засвоїв основну й ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

Оцінку «добре» (82–89, B) заслугоує здобувач, котрий повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу.

Оцінку «добре» (74–81, C) заслугоує здобувач, котрий у загальному роботу виконав, але відповідає на запитання з певною кількістю помилок; вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою.

Оцінку «задовільно» (64–73, D) заслугоує здобувач, котрий знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

Оцінку «задовільно» (60–63, E) заслугоує здобувач, котрий володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і

використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

Оцінку «незадовільно» (35–59, FX) виставляється здобувачеві, котрий виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

Оцінку «незадовільно» (0-34, F) виставляється здобувачеві, котрий володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи здобувача протягом семестру.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала ECTS	Диференційована шкала	Недиференційована шкала	Мінімальний бал – максимальний бал
A	Відмінно	Зараховано	90–100
B	Добре		82–89
C	Добре		74–81
D	Задовільно		64–73
E	Задовільно		60–63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35–59
F	Незадовільно		0–34

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Тема 1. Медіариторика як навчальна дисципліна.

Предмет медіариторики, її основні поняття, принципи та функції. Розділи класичної риторики. Зв'язок медіариторики з іншими науками.

Тема 2. З історії ораторського мистецтва. Античне красномовство й риторика середніх віків.

Розвиток риторики в Давній Греції. Найвідоміші давньогрецькі оратори. Красномовство Давнього Риму та його яскраві представники. Прикметні риси риторики Середньовіччя. Зв'язок античної риторичної спадщини з сучасною медіакомунікацією.

Тема 3. Ораторське мистецтво Київської Русі.

Витоки риторики Київської Русі, її основні жанри. Видатні постаті давньоруського красномовства. Значення риторичних традицій Київської Русі для сучасної України.

Тема 4. Курс риторики в Києво-Могилянській академії.

Історична роль Києво-Могилянської академії в освіті України та Східної Європи. Організація навчання в академії. Особливості викладання красномовства у виші. Видатні викладачі риторики в Києво-Могилянській академії. Значення риторичних надбань Києво-Могилянської академії для сучасної освіти й культури.

Тема 5. Українська риторика часів Російської та Австро-Угорської імперій.

Розвиток української риторики за часів Російської імперії. Уплив Шевченка як символу українського красномовства та літературної риторики. Роль української преси (наприклад,

«Основи») у формуванні суспільної думки. Українська риторика в період Австро-Угорської імперії. Діяльність «Просвіти» і культурних товариств, роль україномовної освіти в підтримці риторичних традицій. Іван Франко, Михайло Грушевський як майстри публічного слова. Формування засад для сучасної української публічної комунікації.

Тема 6. Основні тенденції розвитку сучасної риторики в Україні.

Роль риторики в сучасній комунікації: від традиційного красномовства до медіариторики. Визначальні риси сучасної української риторики, зокрема медійної. Виклики сучасної медіариторики в Україні. Пошук нових стратегій комунікації в умовах цифрової епохи.

Тема 7. Види і жанри ораторських промов, особливості їх репрезентації в медіа.

Класифікація видів і жанрів промов за різними параметрами. Специфіка репрезентації ораторських промов у медіа. Уплив медіа на трансформацію жанрових особливостей промов.

Модуль 2

Тема 8. Етапи ораторської діяльності. Підготовка виступів.

Ключові етапи ораторської діяльності. Роль підготовки у створенні ефективного виступу: вивчення аудиторії, визначення теми і мети виступу; пошук джерел і підбір матеріалу; формування плану промови, композиції виступу; візуалізація. Типові помилки ораторів під час підготовки промови й виступу. Сучасні виклики ораторів у публічній комунікації.

Тема 9. Взаємодія оратора з аудиторією.

Основні чинники, що впливають на взаємодію зі слухачами (особливості публіки – її вік, рівень освіти, професійний досвід, інтереси; контекст виступу – формат заходу, тривалість виступу, час, технічне забезпечення). Види аудиторії (позитивно налаштована, нейтральна, негативно налаштована) та специфіка взаємодії з нею. Методи залучення уваги слухачів. Зворотний зв'язок з аудиторією під час виступу.

Тема 10. Техніка мовлення журналіста.

Поняття про техніку мовлення та її складові. Дихання як основа утворення голосу; види дихання. Визначальні характеристики голосу мовця. Дикція – необхідна умова професійної майстерності журналіста. Орфоепія: основні вимовні норми сучасної української літературної мови. Важливість володіння технікою мовлення в медійній практиці.

Тема 11. Етика, етикет і культура мовлення оратора.

Ключові етичні принципи оратора. Основні правила етикету для мовця. Невербальні засоби спілкування з аудиторією. Уплив культури мовлення на сприйняття виступу. Роль етики, етикету і культури мовлення у створенні позитивного іміджу оратора-медійника.

Тема 12. Промови перед мікрофоном: особливості виступів на радіо й телебаченні.

Специфіка мовлення перед мікрофоном. Відмінності між живим виступом і промовою перед мікрофоном або камерою. Особливості промов на радіо (відсутність візуального контакту з аудиторією, використання голосу для створення образів і передачі емоцій, залежність сприйняття від якості звуку) і телебаченні (комбінація вербальних і візуальних засобів комунікації, вплив невербальних сигналів на ефективність спілкування з глядачами тощо). Психологічні аспекти виступів в аудіовізуальних медіа.

Тема 13. Мистецтво полеміки. Публічна дискусія в медіа.

Пolemіка як інструмент переконання та змагання ідей; види полеміки. Видатні оратори-полемісти (Сократ, Цицерон, Мартін Лютер, сучасні дебатери). Риторичні прийоми й техніки в полеміці (аргументація, контраргументація, риторичні питання, прийоми маніпуляції, перенесення уваги з теми на особу оратора, апелювання до більшості). Особливості підготовки й проведення дискусій у медіа. Етичні засади публічних обговорень.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
	Форма навчання:

	усього	у тому числі				
		Лекції	Практичні семінарські	Лабораторні	Індивідуальна робота	Самостійна робота
<i>Модуль 1</i>						
Тема 1. Медіариторика як навчальна дисципліна.	4	2/2				2/4
Тема 2. З історії ораторського мистецтва. Античне красномовство й риторика середніх віків.	12	2/2		4/2		6/8
Тема 3. Ораторське мистецтво Київської Русі.	8	2		2		4/6
Тема 4. Курс риторики в Києво-Могилянській академії.	8	2		2/2		4/6
Тема 5. Українська риторика часів Російської та Австро-Угорської імперій.	4			2		2/6
Тема 6. Основні тенденції розвитку сучасної риторики в Україні.	8	2/2		2		4/6
Тема 7. Види і жанри ораторських промов, особливості їх репрезентації в медіа.	8	2		2		4/6
Разом за модулем 1.	52	12/6		14/4		26/42
<i>Модуль 2</i>						
Тема 8. Етапи ораторської діяльності. Підготовка виступів.	20	4/2		6/4		10/16
Тема 9. Взаємодія оратора з аудиторією.	4			2		2/6
Тема 10. Техніка мовлення журналіста.	12	2		4		6/10
Тема 11. Етика, етикет і культура мовлення оратора.	12	2		4		6/10
Тема 12. Промови перед мікрофоном: особливості виступів на радіо й телебаченні.	8			4		4/8
Тема 13. Мистецтво полеміки. Публічна дискусія в медіа.	12	2		4/2		6/10
Разом за модулем 2.	68	10/2		24/6		34/60
Разом	120	22/8		38/10		60/102

6.3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	З історії ораторського мистецтва. Античне красномовство й риторика середніх віків.	4	2
2.	Ораторське мистецтво Київської Русі.	2	
3.	Курс риторики в Києво-Могилянській академії.	2	2
4.	Українська риторика часів Російської та Австро-Угорської імперій.	2	
5.	Основні тенденції розвитку сучасної риторики в Україні.	2	

6.	Види і жанри ораторських промов, особливості їх репрезентації в медіа.	2	
7.	Етапи ораторської діяльності. Підготовка виступів.	6	4
8.	Взаємодія оратора з аудиторією.	2	
9.	Техніка мовлення журналіста.	4	
10.	Етика, етикет і культура мовлення оратора.	4	
11.	Промови перед мікрофоном: особливості виступів на радіо й телебаченні	4	
12.	Мистецтво полеміки. Публічна дискусія в медіа.	4	2
	Разом	38	10

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Докладно опрацювати основні поняття й терміни медіариторики. Написати есе про роль медіариторики в сучасній журналістській практиці.	2	4
2.	Розглянути зародження й розвиток красномовства у Давній Греції та Давньому Римі, риторики Середньовіччя. Підготувати презентації про видатних ораторів античності й середніх віків.	4	8
3.	Опрацювати риторичну спадщину Київської Русі; проаналізувати риторичні особливості «Повісті минулих літ» і «Слова про закон і благодать» Іларіона.	4	6
4.	Підготувати інформацію про видатних викладачів риторики в Києво-Могилянській академії. Розглянути структуру курсу й особливості викладання риторики у виші.	2	4
5.	Створити презентації про риторичні здобутки Т. Шевченка, К. Зеленецького, М. Драгоманова, Д. Донцова, І. Франка, М. Грушевського.	2	6
6.	Опрацювати навчальний матеріал про відродження та розвиток ораторського мистецтва в незалежній Україні. Зробити огляд основних тенденцій у публічному мовленні в Україні після 2014 року. З'ясувати, як вплинули на риторичну подію Революції Гідності, війна й розвиток цифрових медіа.	4	6
7.	Проілюструвати на конкретних прикладах специфіку втілення промов різних жанрів у журналістській діяльності.	4	6
8.	Опанувати особливості підготовки й виголошення промов, використання візуалізації й технічних засобів під час виступу.	8	14
9.	Розглянути основні методи взаємодії оратора з аудиторією. Подивитися відео виступів двох відомих ораторів з різних епох чи культур. Проаналізувати, як вони вибудовують взаємодію з аудиторією, враховуючи соціальні та культурні особливості.	2	4
10.	Підготувати добірку вправ на вдосконалення техніки мовлення медійника: дихання, голосу, дикції й орфоєпії.	6	10
11.	Проаналізувати етичні засади риторичної діяльності журналіста, етикет і культуру ораторської промови. Порівняти основні	4	8

	принципи етикету публічного виступу в різних культурах (напр., в українській, американській, японській).		
12.	Опрацювати особливості прямого мовлення на радіо й ТБ. Розглянути історію розвитку радіо й телевізійних виступів, підготувати текст про те, як змінювалася техніка промов на цих платформах.	4	8
13.	Опанувати специфіку підготовки й проведення публічних дискусій у медіа; порівняти підходи до ведення публічної дискусії на радіо й телебаченні.	4	8
14.	<i>Неформальна освіта на онлайн-платформах:</i> Безплатний курс «Українська мова: основи успішної комунікації» https://lnu.edu.ua/bezkoshtovnyy-onlayn-kurs-ukrainska-mova-osnov-y-uspishnoi-komunikatsii/ (або інший курс, що стосується ораторської майстерності).	10	10
	Разом	60	102

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Обладнання: персональний комп'ютер / ноутбук / смартфон, проєктор. Сервіси Google (Gmail, Meet, Chat, Presentation), сайт електронного навчання УжНУ <https://moodle.uzhnu.edu.ua/>.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Кацавець Р. Ораторське мистецтво: підручник. К.: Алерта, 2021.
2. Основи риторики та виразне читання: метод. посіб. до проведення практичних занять / уклад. Барчан В.В. Ужгород, 2023.
3. Шаповалова Г. В. Основи медіариторики: навч.-метод. посіб. Ужгород, 2024.
4. Шинкарук В. Д., Теслюк В. М. Основи риторики: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2021.

Допоміжна література

5. Абрамович С., Чікарьова М. Мовленнева комунікація. К.: Центр навчальної літератури, 2004.
6. Абрамович С., Чікарьова М. Риторика: навч. посіб. Львів: Світ, 2001.
7. Андерсон К. Успішні виступи на TED. Рецепти найкращих спікерів. К.: Наш формат, 2016.
8. Борг Дж. Мистецтво говорити. Таємниці ефективного спілкування. Харків: Вид-во «Ранок»: Фабула, 2020.
9. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. К.: КММ, 2019.
10. Етика ділових відносин: навч. посіб. / Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. та ін. Вінниця: ВНТУ, 2011.
11. Єлісовенко П. П. Ораторське мистецтво. К., 2002.
12. Єлісовенко Ю. П. Ораторське мистецтво: постановка голосу й мовлення: навч. посіб / за ред. В. В. Різуна. К.: Атіка, 2008.
13. Кавера Н. Практикум з риторики: навч. посібник. Київ: Кондор-Видавництво, 2014.
14. Карнегі Д. Як завойовувати друзів і впливати на людей. К.: КМ-Букс, 2017.
15. Коваленко С. Сучасна риторика. Навчально-практичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2007.

16. Культура фахового мовлення: навч. посіб. / уклад.: Н. Д. Бабич, К. Ф. Герман, А. А. Ковтун, та ін.; за заг. ред. Н. Д. Бабич. Чернівці: Книги –ХХІ, 2014.
17. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика: підручник. Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2018.
18. Кушнір Р. Великий оратор, або як говорити так, щоб Вам аплодували стоячи. Дрогобич, 2013.
19. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика: навч. посіб. К., 2003.
20. Олійник Г. Виразне читання. Основи теорії. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011.
21. Олійник О. Сучасна ділова риторика. К.: Кондор, 2018.
22. Онуфрієнко Г. Риторика. Навч. посіб. К.: ЦУЛ, 2019.
23. Основи риторики для менеджера. Ужгород 2003.
24. Пінчук Ю. В. Риторика, культура та техніка мовлення вчителя-логопеда. К.: КНТ, 2007.
25. Плотницька І. Ораторське мистецтво. К. Центр учбової літератури, 2022.
26. Пономарів О. Культура слова: Мовностилістичні поради. К.: Либідь, 2008.
27. Посібник з журналістської етики / Куликов А., Кузьменко Л., Дворовий М., Дуцик Д., Куш Л. К. : Комісія з журналістської етики, 2023.
28. Практикум із журналістської етики: навч. посіб. / В. Ф. Іванов, С. В. Штурхецький; під ред. проф. В.Ф.Іванова. К.: Комісія з журналістської етики, 2011.
29. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування: навч. посіб. К.: Знання, 2006.
30. Риторичний практикум: навч. посіб. / Куньч З. Й., Городиловська Г. П. , Турчин Я. Б. та ін. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018.
31. Сагач Г. М. Золотослів: у 2-х т. К., 1998.
32. Сагач Г. М. Риторика. К., 2000.
33. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. К.: Центр навчальної літератури, 2014.
34. Стахів М. Український комунікативний етикет: навч.-метод. посіб. К.: Знання, 2008.
35. Флемінг К. Говорити легко та невимушено. Як стати приємним співрозмовником. Х.: КСД, 2020.
36. Хижняк З. І., Маньківський В. К. Історія Києво-Могилянської академії. Київ: КМ Академія, 2003.
37. Ходанич Л., Ходанич П. Мистецтво живого слова. Вправи з красномовства. Ужгород: Гражда, 2002.
38. Хоменко І. В. Еристика: мистецтво полеміки: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2001.
39. Чулінда Л., Паримський І. Риторична майстерність. Посібник. К.: Національна академія внутрішніх справ України, 2000.
40. Craig R. Smith. Rhetoric and Human Consciousness: A History. Waveland Press, 2017.
41. Jay Heinrichs. Thank You for Arguing. What Cicero, Shakespeare, and The Simpsons can teach us about the art of persuasion. Penguin, 2020.
42. Ryan N. S. Topping. The Elements of Rhetoric. How to Write and Speak Clearly and Persuasively. Angelico Press, 2016.

Довідкова література

43. Бибик С. П., Сьота Г. М. Словник іншомовних слів: тлумачення, словотворення та слововживання / за ред. С. Я. Єрмоленко. Харків: Фоліо, 2006.
44. Великий тлумачний словник сучасної української мови. К.: Ірпінь, ВТФ «Перун», 2001.
45. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К.: Наукова думка, 2004.
46. Грінченко Б. Словарь української мови: у 4 т. К., 1996–1997.
47. Довідник з культури мови / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, Н. М. Сологуб та ін.; за ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Вища школа, 2005.
48. Етимологічний словник української мови: у 7 т. К.: Наукова думка, 1982–2012. Т. 1–6.

49. Єрмоленко С. Я., Биби́к С. П., Тодор О. Г. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Либідь, 2001.
50. Калашник В. С., Колоїз Ж. В. Словник фразеологічних синонімів української мови. Київ: Довіра, 2004.
51. Куньч З. Риторичний словник. К.: Рідна мова, 1997.
52. Медіалінгвістика: словник термінів і понять / Л. І. Шевченко, Д. В. Дергач, Д. Ю. Сизонов; за ред. Л. І. Шевченко. К.: ВПЦ «Київський університет», 2014.
53. Новий словник епітетів української мови / С. Я. Єрмоленко, В. І. Єрмоленко, С. П. Биби́к; за ред. С. Я. Єрмоленко. К.: Грамота, 2012.
54. Полюга Л. М. Повний словник антонімів української мови. К.: Довіра, 2006.
55. Словник античної міфології / 2-е вид. Укладачі: І. Я. Козовик, О. Д. Пономарів. К.: Наукова думка, 1989.
56. Словник епітетів української мови / С. П. Биби́к, С. Я. Єрмоленко, Л. О. Пустовіт. К.: Довіра, 1998.
57. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / за заг. ред. Ю. М. Бідзілі. Ужгород: ВАТ «Закарпаття», 2007.
58. Словник іншомовних слів / уклад. Л. О. Пустовіт та ін. К.: Рідна мова, 2000.
59. Словник синонімів української мови: у 2 т. К.: Наукова думка, 1999–2000.
60. Словник термінів і понять з риторики / Макович Х. Я., Вербицька Л. О., Капітан Н. О. Львів, 2016.
61. Словник української мови: в 11 т. К., 1970–1980.
62. Словник української мови: у 20 т. К., 2010–2024. Т. 1–15.
63. Словник фразеологізмів української мови. К.: Наукова думка, 2003.
64. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. К.: Знання, 2006.
65. Сюсько М. І., Шебештян Я. М. Словник невідмінюваних в українській мові іменників. Ужгород: Гражда, 2017.
66. Українська мова: енциклопедія / редкол.: В.М. Русанівський (співголова), О.О. Тараненко (співголова), М.П. Зяблюк та ін. [3-тє вид., зі змінами і доп.]. К.: Видавництво «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2007.
67. Універсальний словник-енциклопедія (УСЕ). К.: Ірина, 1999.
68. Яцимірська М.Г. Сучасний медіатекст: Словник-довідник. Львів: ПАІС, 2005.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

69. Електронна бібліотека Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка <http://journalib.univ.kiev.ua/>
70. Національна бібліотека України ім. В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
71. Наукова бібліотека Ужгородського національного університету <https://www.lib.uzhnu.edu.ua/>
72. Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаніка: <https://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/golovna2/>
73. Енциклопедія сучасної України. URL: <https://esu.com.ua>
74. Сайт електронного навчання ДВНЗ «УжНУ» <https://moodle.uzhnu.edu.ua/>
75. Словник української мови: в 11-ти томах <https://sum.in.ua/>
76. Словник української мови: у 20-ти томах <https://sum20ua.com/?wordid=0&page=0>

77. Словники України on-line: український лінгвістичний портал.
<https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
78. https://www.ted.com/playlists/171/the_most_popular_ted_talks_of_all_time